GENERALINIO ADVOKATO PHILIPPE LÉGER IŠVADA,

pateikta 2005 m. kovo 10 d. [1]

1. Belgijos teisė iš esmės draudžia bendrus prekių ar paslaugų pasiūlymus. Vis dėlto ji numato šio draudimo išimtį tuo atveju, kai perkant prekę ar paslaugą kartu yra nemokamai suteikiama teisė po kelių pirkimų gauti dovaną arba nuolaidą su sąlyga, kad toks pasiūlymas taikomas *panašiai* prekei ar paslaugai ir yra pateiktas *to paties pardavėjo.*

2. Šiuo ieškiniu Europos Bendrijų Komisija iš esmės prašo Teisingumo Teismo pripažinti, kad Belgijos Karalystė, diskriminaciniu ir neproporcingu būdu taikydama šias „panašumo" ir „vienintelio pardavėjo" sąlygas kaip išankstinę sąlygą vartotojų lojalumo programai šioje valstybėje įgyvendinti, neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 49 straipsnį.

3. Ši byla susijusi su pardavimo skatinimu. Šiuo klausimu Bendrijos lygmeniu jau buvo dirbama, nors iki šios dienos Bendrijos teisės aktų leidėjas šioje srityje dar nepriėmė jokių teisės aktų [2].

4. Pirmiausia šis ieškinys leis išnagrinėti, kokius reikalavimus, mano nuomone, apima taisyklė, nustatanti, kad procese pagal EB 226 straipsnį Komisija turi pareigą įrodyti, jog valstybė narė neįvykdė įsipareigojimų pagal Bendrijos teisę.

1 — Originalo kalba: prancūzų.

2 — Žr. 2001 m. spalio 2 d. Komisijos pranešimą dėl pardavimų skatinimo vidaus rinkoje (KOM(2001) 546 galutinis) ir 2002 m. spalio 25 d. iš dalies pakeistą Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl pardavimų skatinimo vidaus rinkoje (KOM(2002) 585 galutinis) pasiūlymą. Šio reglamento pasiūlymo septinta konstatuojamoji dalis nurodo, kad jis „taikomas oro bendrovių lojalumo kortelėms ir klientų lojalumo programoms". (Neoficialus vertimas)

I — Teisinis pagrindas

A — *Bendrijos teisės aktai*

5. EB 49 straipsnio pirmoji pastraipa nustato:

„Pagal toliau išdėstytas nuostatas laisvės teikti paslaugas Bendrijoje apribojimai, taikomi valstybių narių nacionaliniams subjektams, kurie yra įsisteigę kitoje Bendrijos valstybėje negu valstybė, kurios subjektu yra asmuo, kuriam tos paslaugos teikiamos, uždraudžiami."

B — *Nacionalinės teisės aktai*

6. 1991 m. liepos 14 d. *Loi belge sur les pratiques du commerce et sur l'information et la protection du consommateur* (Belgijos įstatymas dėl prekybos praktikos, vartotojų informavimo ir apsaugos) (toliau – Belgijos įstatymas)[3] 54 straipsnis draudžia „visus pardavėjo vartotojui pateiktus bendrus pasiūlymus". Bendru pasiūlymu yra laikomas „prekių, paslaugų, visų kitų privalumų ar teisių, leidžiančių juos įsigyti, atlygintinas ar neatlygintinas įsigijimas, <...> susijęs su kitų, net ir tapačių prekių arba paslaugų įsigijimu". Bendras pasiūlymas vartotojui taip pat draudžiamas, kai jį pateikia „keletas pardavėjų, veikiančių su vienodu tikslu".

7. Vis dėlto yra šio bendrų pasiūlymų draudimo išimčių. Pavyzdžiui, Belgijos įstatymo 57 straipsnis leidžia kartu su preke arba pagrindine paslauga nemokamai suteikti vartotojui teisę gauti tam tikrų privalumų.

8. Minėto straipsnio 1-3 dalyse išvardytas teises gali suteikti tik tie ūkio subjektai, kurie pagal Belgijos įstatymo 59 straipsnio pirmąją pastraipą yra įregistruoti kompetentingoje ministerijoje.

9. Tačiau to paties įstatymo 57 straipsnio 4 dalis nustato išimtį iš bendrų pasiūlymų draudimo, kuria gali pasinaudoti neįsiregistravę ūkio subjektai.

10. Tiksliau, Belgijos įstatymo 57 straipsnio 4 dalies pirmoji pastraipa leidžia ūkio subjektams kartu su preke arba pagrindine paslauga nemokamai suteikti „dokumentu įformintą teisę įsigijus tam tikrą kiekį prekių

3 — *Moniteur belge*, 1991 m. rugpjūčio 29 d.

arba paslaugų gauti dovaną ar nuolaidą įsigyjant panašią prekę ar paslaugą su sąlyga, kad toks pasiūlymas bus pateiktas to paties pardavėjo ir neviršys trečdalio prieš tai įsigytų prekių ar paslaugų kainos".

11. Be to, minėtas straipsnis nustato, jog „dokumente turi būti nurodyta jo galiojimo trukmė bei pasiūlymo sąlygos" ir jog „pardavėjui nutraukus savo pasiūlymą vartotojas turi gauti naudos, suteiktos proporcingai ankstesniems pirkiniams".

12. Ūkio ministerija, suinteresuoti ūkio subjektai arba vartotojų apsaugos asociacijos gali prašyti komercinių teismų priimti nutartį dėl šiam įstatymui prieštaraujančio nemokamo teisių pasiūlymo nutraukimo.

II — Ikiteisminė procedūra

13. 1999 m. kovo 31 d. laišku Komisija atkreipė Belgijos Karalystės dėmesį į Belgijos įstatymo 54 ir 57 straipsnių atitikties EB 49 straipsniui klausimą. Ji nurodė, kad apie tai jai pranešė Nyderlanduose įsteigta įmonė, kitų įmonių užsakymu organizuojanti vartotojų lojalumo programą „Air Miles", kuri turėjo būti pradėta taikyti Belgijoje [4].

14. Šio pobūdžio veikla organizuojama taip: programą organizuojanti bendrovė sudaro sutartį su „rėmėjais" vadinamomis įmonėmis dėl šių įmonių klientų lojalumo programos sukūrimo ir administravimo. Klientams išduodama elektroninė kortelė, leidžianti kaupti „Air Miles" taškus, gaunamus perkant įmonių „rėmėjų" prekes ar paslaugas. Surinkus atitinkamą taškų skaičių, suteikiama tam tikra teisė, pavyzdžiui, gauti nemokamą kelionę.

15. 1999 m. birželio 2 d. laišku Belgijos Karalystė atsakė į šį oficialų įspėjimą. Jame ji, be kita ko, nurodė, kad nacionalinė teismų praktika ir doktrina „panašumo" sąvoką aiškina taip, jog ja remiantis daroma prielaida, kad pagrindinės prekės ar paslaugos ir

4 — Ši įmonė Belgijos ūkio ministerijai pateikė klausimą dėl šios lojalumo programos atitikties Belgijos įstatymui. 1998 m. balandžio 7 d. laišku ministerija atsakė, kad pagal šią programą suteikiama dovana negali būti laikoma „preke, panašia į rėmėjų, kurių interesais veikia ši bendrovė, parduodamas prekes".

nemokamai ar su nuolaida suteikiamos prekės ir paslaugos paprastai realizuojamos per tą patį platinimo tinklą ir (arba) priklauso tai pačiai pramonės arba prekybos šakai.

16. Kadangi šiame atsakyme pateiktas paaiškinimas Komisijos netenkino, 2000 m. rugpjūčio 1 d. ji išsiuntė Belgijos Karalystei pagrįstą nuomonę, kurioje iš esmės kaltino tuo, kad ji diskriminaciniu ir neproporcingu būdu taiko „panašumo" ir „vienintelio pardavėjo" kriterijus, įtvirtintus Belgijos įstatyme. Belgijos Karalystei buvo nurodyta per du mėnesius imtis priemonių, kad į šią pagrįstą nuomonę būtų tinkamai atsižvelgta.

17. 2000 m. spalio 16 d. laišku Belgijos valdžios institucijos atsakė į šią pagrįstą nuomonę. Šiame laiške jos iš esmės nurodė, kad, jų nuomone, būtų prasminga palaukti, kol bus aišku, kokias gaires priims Komisija, kiek tai susiję su Bendrijos teisės akto pardavimų skatinimo srityje pasiūlymu, kad būtų galima atlikti bendrąją nacionalinės teisės, susijusios su bendrais pasiūlymais, reformą, o ne pakeisti tik Belgijos įstatymo 57 straipsnio 4 dalies nuostatas.

18. Šis atsakymas taip pat neįtikino Komisijos, kuri, remdamasi EB 226 straipsniu, pareiškė šį ieškinį 2003 m. liepos 3 d. Teisingumo Teismo kanceliarijai pateiktu pareiškimu.

III — Ieškinys

19. Šiuo ieškiniu Komisija prašo Teisingumo Teismo „pripažinti, kad Belgijos Karalystė, diskriminaciniu ir neproporcingu būdu taikydama „panašumo" ir „vienintelio pardavėjo" sąlygas kaip išankstinę sąlygą tarpvalstybinių paslaugų teikimo tarp įmonių programai įgyvendinti, viena vertus, prekėms ir paslaugoms, įsigytoms vartotojo, ir, antra vertus, prekėms ir paslaugoms, kurias galima nemokamai ar su nuolaida įsigyti pagal lojalumo programą, neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 49 straipsnį". Be to, Komisija prašo Teisingumo Teismo priteisti iš Belgijos Karalystės bylinėjimosi išlaidas.

20. Belgijos Karalystė tvirtina, kad ieškinys nepriimtinas, nepagrįstas ir Komisija turi padengti bylinėjimosi išlaidas.

A — *Dėl priimtinumo*

21. Belgijos vyriausybė teigia, kad ieškinys yra nepriimtinas dėl to, kad nuo Belgijos

Karalystės atsakymo į pagrįstą nuomonę ir ieškinio pareiškimo Teisingumo Teisme praėjo pernelyg ilgas laikotarpis, t. y. treji metai.

22. Toks laikotarpis yra nesuderinamas su teisinio saugumo ir teisėtų lūkesčių principais. Belgijos vyriausybės nuomone, ji galėjo teisėtai tikėtis, kad jos atsakymas į pagrįstą nuomonę tenkino Komisiją, nes per visą šį laikotarpį Komisija jam neprieštaravo. Todėl ieškinio pareiškimas Teisingumo Teisme „nuvylė (Belgijos Karalystės) teisėtus lūkesčius" [5].

23. Man atrodo, kad atsižvelgiant į Teisingumo Teismo praktiką, susijusią su, viena vertus, Komisijos diskrecija dėl ikiteisminės procedūros eigos ir baigties bei, antra vertus, būtinos pagal EB 226 straipsnį apskųstos valstybės narės teisės į gynybą apsaugos sąveika, šie argumentai nereikšmingi.

24. Iš tikrųjų yra žinoma, kad Komisija turi diskreciją ne tik dėl savo galimybės kreiptis į Teisingumo Teismą, bet ir dėl, jos nuomone, tinkamiausio momento pareikšti ieškinį Teisingumo Teisme. Teismas šį principą apibrėžė taip: „ieškiniui dėl valstybės įsipareigojimų neįvykdymo pripažinimo pateikti <...> nėra iš anksto nustatyto termino, taigi atsižvelgdama į šio proceso pobūdį ir tikslą Komisija turi teisę pasirinkti tinkamiausias priemones ir terminus, kad būtų sustabdytas galimas įsipareigojimų neįvykdymas" [6].

25. Vis dėlto šis principas gali iš dalies kisti tuomet, kai „pernelyg ilga ikiteisminės procedūros trukmė <...> gali apsunkinti suinteresuotajai valstybei galimybę paneigti Komisijos argumentus ir todėl pažeisti teisę į gynybą" [7]. Taigi valstybė narė, prieš kurią pareikštas ieškinys dėl įsipareigojimų neįvykdymo, turi įrodyti neigiamą šios ikiteisminės procedūros poveikį jos gynybos organizavimui.

26. Šiuo požiūriu, nesant reikalo Teisingumo Teismui pateikti savo pozicijos dėl klausimo, ar laikotarpis, kuris nagrinėjamu atveju praėjo nuo valstybės narės atsakymo į pagrįstą nuomonę iki šio ieškinio pareiškimo, nėra pernelyg ilgas, mano nuomone, pakanka pripažinti, jog Belgijos Karalystė nepateikia jokio ypatingo argumento, įrodančio, kad šis terminas turėjo poveikį jos gynybos organizavimui [8].

5 — Žr. atsiliepimą į ieškinį, p. 11.

6 — 1971 m. gruodžio 14 d. Sprendimas *Komisija prieš Prancūziją* (7/71, Rink. p. 1003, 5 punktas).

7 — 1991 m. gegužės 16 d. Sprendimas *Komisija prieš Nyderlandus* (C-96/89, Rink. p. I-2461, 16 punktas).

8 — Šiuo klausimu žr. 2000 m. rugsėjo 12 d. Sprendimą *Komisija prieš Jungtinę Karalystę* (C-359/97, Rink. p. I-6355). Šioje byloje nuo Jungtinės Karalystės atsakymo į pagrįstą nuomonę ir ieškinio pareiškimo buvo praėję beveik aštuoneri metai.

27. Visais Belgijos Karalystės argumentais iš tiesų tik siekiama kritikuoti tai, kaip Komisija pasinaudojo savo diskrecija dėl proceso pagal EB 226 straipsnį eigos ir kaip šis procesas buvo derinamas su Bendrijos lygmeniu pradėtais svarstymais dėl teisės aktų pasiūlymų pardavimo skatinimo srityje.

28. Be to, matyti, jog Belgijos Karalystės pateiktas prieštaravimas dėl ieškinio priimtinumo iš esmės grindžiamas argumentu, kad Komisija į 2000 m. spalio 16 d. šios valstybės jai išsiųstą atsakymą į pagrįstą nuomonę turėjo atsakyti kitaip nei pareikšdama ieškinį Teisingumo Teisme.

29. Tačiau Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad „netgi tuomet, kai teismo procesas pradėtas Komisijos ieškiniu, kuriame neatsižvelgiama į galimas atitinkamos valstybės atsakyme į pagrįstą nuomonę pateiktas naujas faktines ar teisines aplinkybes, šios valstybės teisė į gynybą nėra pažeista. Iš tikrųjų ši valstybė visiškai gali nurodyti visas tokias aplinkybes pirmajame savo gynybos dokumente, per teismo procesą. Teisingumo Teismas turės išnagrinėti jų svarbą, priimdamas sprendimą dėl ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo“ [9].

9 — 1998 m. gegužės 19 d. Sprendimas *Komisija prieš Nyderlandus* (C-3/96, Rink. p. I-3031, 20 punktas).

30. Todėl Komisijos negalima kaltinti tuo, kad ji nepareiškė savo nuomonės dėl Belgijos Karalystės atsakyme į pagrįstą nuomonę išdėstytų argumentų.

31. Taigi atsižvelgdamas į visas šias aplinkybes manau, kad Belgijos vyriausybės prieštaravimai dėl ieškinio priimtinumo atmestini.

B — *Dėl bylos esmės*

1) Ieškinio dalykas

32. Vertinant Komisijos išdėstytus šio ieškinio pagrindus, būtina tiksliai apibrėžti jo dalyką.

33. Kaip jau buvo pažymėta, Komisija kaltina Belgijos Karalystę tuo, kad ji, *diskriminaciniu ir neproporcingu būdu taikydama* Belgijos įstatymo 57 straipsnio 4 dalies pirmojoje pastraipoje nustatytas „panašumo“ ir „vienintelio pardavėjo“ sąlygas kaip išanks-

tinę sąlygą įgyvendinant lojalumo programą, neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 49 straipsnį.

34. Taigi iš pareiškimo, siekiant pradėti procesą, aiškiai išplaukia, kad jis pateiktas ne dėl Belgijos įstatymo 57 straipsnio 4 dalies pirmosios pastraipos *formuluotės*, o tik dėl tariamai diskriminacinio ir neproporcingo šios nuostatos sąlygų *taikymo*.

35. Be to, šią aplinkybę Komisija aiškiai patvirtino per posėdį, atsakydama į Teisingumo Teismo užduotą klausimą.

36. Taigi, kaip paaiškino Komisija, šio ieškinio dalykas panaikina Teisingumo Teismo galimybę *in abstracto* nagrinėti minėtos nuostatos atitiktį EB 49 straipsniui.

37. Į Teisingumo Teismą kreiptasi tik tam, kad jis pripažintų, jog tai, kaip nacionalinės valdžios institucijos, t. y. nacionalinė administracija bei nacionaliniai teismai, taiko Belgijos įstatymo 57 straipsnio 4 dalies pirmąją pastraipą, prieštarauja EB 49 straipsniui.

2) Įsipareigojimų neįvykdymo įrodymas

38. Komisijai aiškiai apribojus savo ieškinį diskriminaciniu ir neproporcingu „panašumo" ir „vienintelio pardavėjo" sąlygų, nustatytų Belgijos įstatyme, taikymu Belgijoje, ji šitaip apibrėžtose ribose turi pateikti Teisingumo Teismui pakankamai šios valstybės įsipareigojimų pagal EB 49 straipsnį neįvykdymo įrodymų.

39. Šiuo požiūriu primintina, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką proceso dėl įsipareigojimų neįvykdymo metu Komisija privalo įrodyti įsipareigojimų neįvykdymą ir pateikti Teisingumo Teismui reikiamus duomenis šiam įsipareigojimų neįvykdymui patikrinti, ir ji negali remtis kokiomis nors prielaidomis [10].

40. Manau, jog šioje byloje Komisija nepateikė Teisingumo Teismui pakankamai įrodymų, kad Belgijos Karalystė neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 49 straipsnį.

10 — Ypač žr. 1982 m. gegužės 25 d. Sprendimą *Komisija prieš Nyderlandus* (96/81, Rink. p. 1791, 6 punktas); 1990 m. kovo 20 d. Sprendimą *Komisija prieš Prancūziją* (C-62/89, Rink. p. I-925, 37 punktas); 1997 m. gegužės 29 d. Sprendimą *Komisija prieš Jungtinę Karalystę* (C-300/95, Rink. p. I-2649, 31 punktas); 1999 m. rugsėjo 9 d. Sprendimą *Komisija prieš Vokietiją* (C-217/97, Rink. p. I-5087, 22 punktas) ir 2004 m. balandžio 29 d. Sprendimą *Komisija prieš Austriją* (C-194/01, Rink. p. I-4579, 34 punktas).

41. Iš tikrųjų, kai ieškinys yra pateiktas dėl konkretaus nacionalinės nuostatos įgyvendinimo, kaip yra nagrinėjamu atveju, valstybės įsipareigojimų neįvykdymui įrodyti būtina pateikti ypatingo pobūdžio įrodymus, palyginti su įrodymais, į kuriuos paprastai atsižvelgiama nagrinėjant ieškinį dėl įsipareigojimų neįvykdymo, susijusį tik su nacionalinės nuostatos turiniu.

42. Pastaruoju atveju, kuris dažnai nepasitaiko, norint konstatuoti valstybės įsipareigojimų neįvykdymą, tereikia sugretinti ginčijamą nacionalinę nuostatą ir atitinkamą Bendrijos teisės normą.

43. Tačiau tuomet, kai ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo objektas susijęs su nacionalinės nuostatos taikymu, įsipareigojimų neįvykdymas gali būti įrodytas tik pateikus pakankamai informatyvų ir detalų veiksmų, kuriais kaltinamos nacionalinės administracinės institucijos ir (arba) teismai ir kurie priskirtini atitinkamai valstybei narei, įrodymą.

44. Konstatuotina, kad šioje byloje Komisija tokio įrodymo nepateikė.

45. Pirmiausia dėl nacionalinės administracinės praktikos, kuria kaltinama Belgijos Karalystė, pritarčiau Belgijos vyriausybės nuomonei, kad aplinkybė, jog kai kurios Belgijoje įsteigtos įmonės kuria lojalumo programas, neatitinkančias Belgijos įstatymo 57 straipsnio 4 dalies pirmosios pastraipos, dėl kurių kompetentingų administracinių institucijų iniciatyva nacionaliniuose teismuose galima pareikšti ieškinį dėl tokios veiklos sustabdymo, neįrodo, kad minėtas straipsnis taikomas diskriminaciniu būdu.

46. Iš tikrųjų manyčiau, kad šie Komisijos pateikti pavyzdžiai neįrodo, jog Belgijos administracinės institucijos taiko šiame straipsnyje nurodytas sąlygas atsižvelgdamos į tai, ar atitinkama įmonė įsteigta Belgijos teritorijoje, ar už jos ribų.

47. Be to, Belgijos Karalystės atsiliepime į ieškinį pateikti pavyzdžiai parodo, kad šios valstybės narės teismuose pareiškiami ieškiniai dėl Belgijos įstatymui prieštaraujančių pardavimo skatinimo kampanijų [11].

48. Antra, svarbu priminti, kad nors valstybės elgesys, t. y. Bendrijos teisės reikalavimams prieštaraujanti administracinė prakti-

11 — Žr. atsiliepimo į ieškinį 21 ir 22 punktus.

ka, gali būti įsipareigojimų neįvykdymas EB 226 straipsnio prasme [12], remiantis Teisingumo Teismo praktika, dar reikia, kad ši administracinė praktika „būtų pasiekusi tam tikrą pastovumo ir bendrumo laipsnį" [13].

49. Tačiau nagrinėjamoje byloje Komisija neįrodo administracinės praktikos, atitinkančios Teisingumo Teismo reikalaujamų pastovumo ir bendrumo požymių.

50. Taigi siekiant įrodyti valstybės įsipareigojimų neįvykdymą, kurį sudaro nuolatinė diskriminacinio bei neproporcingo „panašumo" ir „vienintelio pardavėjo" sąlygų taikymo praktika, nepakanka atsižvelgti į įmonės, organizuojančios lojalumo programą „Air Miles", skunde pateiktas aplinkybes [14].

51. Be to, pažymėtina, kad nors Belgijos ūkio ministerijos atsakymas į įmonės, organizuojančios lojalumo programą „Air Miles", klausimą dėl jos atitikties Belgijos teisei buvo neigiamas, tai vis dėlto buvo tik nuomonė, o ne sprendimas, draudžiantis lojalumo programą „Air Miles" Belgijoje.

52. Galiausia, kalbant apie įstatymo aiškinimą Belgijos teismuose, svarbu priminti, kad Teisingumo Teismas labai aiškiai nustatė sąlygas, kuriomis nacionalinė teismų praktika gali sudaryti valstybės įsipareigojimų neįvykdymą EB 226 straipsnio prasme [15].

53. Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad „nebus atsižvelgiama į pavienius arba aiškią mažumą sudarančius teismo sprendimus kitokiomis tendencijomis pasižyminčioje teismų praktikoje arba į aukščiausiojo nacionalinio teismo paneigtą išaiškinimą. Tai netaikoma reikšmingai teismų praktikai, kurios nepanaikino ar net, atvirkščiai, patvirtino aukščiausiasis teismas" [16].

12 — Be kita ko, žr. 1988 m. liepos 14 d. Sprendimą *Komisija prieš Belgiją* (298/86, Rink. p. 4343) ir 2004 m. gruodžio 2 d. Sprendimą *Komisija prieš Nyderlandus* (C-41/02, Rink. p. I-11375).

13 — 2004 m. balandžio 29 d. Sprendimas *Komisija prieš Vokietiją* (C-387/99, Rink. p. I-3751, 42 punktas).

14 — Žinoma, Teisingumo Teismas yra nusprendęs, jog ypatingame rinkos, kuri pasižymi tuo, kad joje veikia tik kelios įmonės, pvz., pašto siuntų ženklinimo mašinų rinka, kontekste nacionalinės administracijos veiksmų vienintelės įmonės atžvilgiu gali pakakti valstybės įsipareigojimų neįvykdymui konstatuoti (1985 m. gegužės 9 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją*, 21/84, Rink. p. 1355, 13 punktas). Tačiau nagrinėjama byla susijusi su pardavimo skatinimo rinka, kurioje veikia daugelis ūkio subjektų.

15 — 2003 m. gruodžio 9 d. Sprendimas *Komisija prieš Italiją* (C-129/00, Rink. p. I-14637).

16 — Ten pat, 32 punktas.

54. Taigi nacionalinė teismų praktika gali būti valstybės įsipareigojimų neįvykdymas tik tuo atveju, jei ji „yra struktūrinio pobūdžio“ [17].

55. Ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo pagal EB 226 straipsnį atveju Komisija turi įrodyti, kad tai būtent toks atvejis.

56. Pažymėtina, kad Komisija savo nagrinėjimą iš esmės pagrindžia Belgijos teisėje dominuojančiu aiškinimu, jog bendras pasiūlymas atitinka „panašumo“ sąlygą, jei pagrindinės prekės ar paslaugos ir nemokamai arba su nuolaida suteiktos prekės ar paslaugos paprastai realizuojamos per tą patį platinimo tinklą ir priklauso tai pačiai pramonės arba prekybos šakai.

57. Komisijos nuomone, bendrus nepanašių prekių pasiūlymus draudžianti norma praktikoje iš esmės aiškinama Belgijoje įsteigtų ir savo platinimo tinklą turinčių įmonių naudai. Ji nurodo, kad „tokį piktnaudžiavimą bendra norma palengvino teismų pateikiamas panašumo sąvokos išaiškinimas“ [18].

58. Tačiau šioje byloje Komisija nepateikia nė vieno Belgijos teismų sprendimo, parodančio teismų praktikos tendencijas, kuriomis ji grindžia savo analizę.

59. Tiesa, kad atsakyme į oficialų įspėjimą pati Belgijos Karalystė pažymi, jog nacionalinė teismų praktika ir doktrina „panašumo“ sąvoką išaiškino taip, kad ja remiantis daroma prielaida, jog pagrindinės prekės ar paslaugos ir nemokamai arba su nuolaida suteiktos prekės ar paslaugos paprastai realizuojamos per tą patį platinimo tinklą ir (arba) priklauso tai pačiai pramonės arba prekybos šakai. Šiam išaiškinimui pagrįsti ji nurodo 1978 m. birželio 26 d. Briuselio komercinio teismo sprendimą [19].

60. Vis dėlto, mano nuomone, ši aplinkybė neatleidžia Komisijos nuo pareigos pateikti Teisingumo Teismui tikslius įrodymus, siekiant nustatyti ir patikslinti nacionalinės

17 — Žr. generalinio advokato L. Geelhoed išvadą minėtoje byloje *Komisija prieš Italiją* (114 punktas).

18 — Žr. ieškinio 21 punktą.

19 — Žr. atsiliepimą į ieškinį, p. 23.

teismų praktikos tendencijas, kuriomis remiasi Komisija.

61. Tokie detalūs duomenys šioje byloje būtų dar labiau pageidautini, nes visi Belgijos Karalystės atsiliepime į ieškinį pateikti argumentai dėl „panašumo" sąvokos bei jos atstovo pareiškimai per teismo posėdį galutinai patvirtina tai, kad šios Belgijos teismų praktikoje ir doktrinoje pateikiamas šios sąvokos išaiškinimas nėra vienareikšmis.

62. Atsižvelgdamas į visas aplinkybes, manyčiau, kad Komisija neįrodė, jog Belgijos Karalystė neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 49 straipsnį dėl to, kad diskriminaciniu ir neproporcingu būdu taikė „panašumo" ir „vienintelio pardavėjo" sąlygas kaip išankstinę sąlygą tarpvalstybinių paslaugų tarp įmonių teikimo programai įgyvendinti, viena vertus, vartotojo įsigytoms prekėms ar paslaugoms ir, antra vertus, prekėms ar paslaugoms, kurias galima nemokamai įsigyti pagal lojalumo programą.

IV — Išvada

63. Todėl siūlau Teisingumo Teismui atmesti Europos Bendrijų Komisijos ieškinį dėl įrodymų nepakankamumo ir, remiantis Procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalies pirmąją pastraipa, priteisti iš jos bylinėjimosi išlaidas.